

Hallituksen esitys Eduskunnalle aikuislukiolaiksi**ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi iltalukioita koskeva lainsäädäntö säätämällä aikuislukiolaki, jolloin iltalukiot muuttuvat aikuislukioiksi ja lukioiden iltalinjat lukioiden aikuislinjoiksi. Tavoitteena on kehittää iltalukioita ja lukioiden iltalinjoja nykyistä selkeämmin aikuisoppilaitoksiksi. Esitys muodostaa lähtökohdan uusille tuntijakopäätöksille sekä opetussuunnitelman perusteille, joissa voidaan tällöin ottaa huomioon sekä aikuisopetuksen erityispiirteet että aikuislukion vastaavuus peruskoulun ja päivälukion antamaan koulutukseen. Ehdotuksen mukaan aikuislukio voisi muun muassa erikoistua tiettyjen opetussisältöjen tai kohderyhmien opetukseen ja oppilaitos voisi

järjestää myös muuta koulutusta maksupalveluperiaatteella. Ehdotus tukee Suomeen muutaneiden ulkomaalaisten koulutusjärjestelyjä ja muita opetusjärjestelyjen joustavoittamispyrkimyksiä. Oppilaitoksen nimi muuttuu näin ollen vastaamaan sen erityistehtävää. Esityksen tarkoituksena on koota myös peruskoulun, lukion sekä peruskoulua korvaavan koulun ja yksityisen lukion iltalukiota koskevat keskeiset säännökset ehdotettuun aikuislukiolakiin sekä saattaa oppilaitoksen toimintasäännökset vastaamaan koulutuksen kehittämistarpeita.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 1994.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ .	1	1. Lakiehdotuksen perustelut	9
YLEISPERUSTELUT	3	1 luku. Aikuislukion tehtävä, rakenne ja perustaminen	9
1. Johdanto	3	2 luku. Hallinto	10
2. Nykytila	3	3 luku. Työaika ja opetus	10
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	3	4 luku. Opiskelijat	11
2.2. Nykytilan arviointi	4	5 luku. Virat, viranhaltijat ja tuntiopettajat	12
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset ...	5	6 luku. Lukion aikuislinja	12
3.1. Yleistä	5	7 luku. Yksityinen aikuislukio	12
3.2. Kansainvälistymiskehitykseen liittyvät ehdotukset	7	8 luku. Rahoitus	12
3.3. Muut ehdotukset	7	9 luku. Muutoksenhaku	12
4. Esityksen vaikutukset	8	10 luku. Erinäiset säännökset	12
4.1. Taloudelliset vaikutukset	8	11 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset	13
4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset ..	8	2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	13
5. Asian valmistelu	8	3. Voimaantulo	13
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	9	LAKIEHDOTUS	14
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT ...	9		

1. Johdanto

Tarve koulutustarjonnan laajentamiseen ja monipuolistamiseen sekä aikuisten elämäntilanteisiin sopivien joustavien oppimismuotojen kehittämiseen on viime vuosien aikana selvästi lisääntynyt. Työelämässä edellytetään entistä monitahoisempaa ja korkeatasoisempaa osaamista. Samalla lisääntynyt vapaa-aika on lisännyt kiinnostusta aikuisten henkiseen itsensä kehittämiseen opiskelun avulla.

Kansainvälistyminen, teknologian kehitys ja elinkeinorakenteen muutos lisäävät koulutuskysyntää ja muuttavat työtehtäviä ja niissä tarvittavia tietoja ja taitoja. Työelämässä edellytetään muun muassa entistä parempaa ja monipuolisempaa kielitaitoa palveluammattien osuuden kasvaessa. Yhteiskunnan kehityksen nopeutuessa koulutusvaatimukset kohdistuvat entistä enemmän myös iäkkäämpiin henkilöihin, jotka tarvitsevat täydennyskoulutusta menestyäkseen työelämässä ja siirtyäkseen entistä vaativampiin tehtäviin. Ulkomailta maahan muuttaneiden osalta jo sinänsä sopeutuminen uusiin olosuhteisiin edellyttää riittävän kielitaidon ja soveltuvan perehdyttämiskoulutuksen hankintaa.

Aikuisopiskelijoiden koulutustarpeeseen vaikuttaa keskeisesti myös työllisyystilanne. Työllisyyden heikentymisen on voitu todeta selvästi lisäävän aikuisväestön koulutushalukkuutta. Aikuisopiskelijalla saattaa olla tarve aloittaa kesken jääneet tai puutteelliseksi osoittautuneet opintonsa uudestaan ja saattaa ne loppuun koko oppimäärän osalta tai täydentää ainoastaan joidenkin aineiden oppimääriä.

Aikuisten yleissivistävää peruskoulu- ja lukiotutkintojen koulutustarvetta on vielä laajasti keski-ikäistenkin keskuudessa. Esimerkiksi vuodelta 1989 peräisin olevien tilastojen mukaan Suomessa oli vielä lähes 600 000 30—49 vuotiasta, joiden pohjakoulutuksena on ainoastaan kansa- tai kansalaiskoulu.

Iltalukiolainsäädännön uudistuksella tuetaan lähinnä aikuisten tutkintotavoitteista koulutusta ja vastataan koulutushalukkuuden ja koulutustarpeen kasvuun. Uudistus luo osaltaan edellytyksiä jatkuvan koulutuksen periaatteen toteutumiseksi koulutuspolitiikassa. Tavoitteena on myös tilanne, jossa aikaisempaa joustavammin koulutusjärjestelyin voidaan parantaa työelämässä toimivien aikuisten ja varttuneiden nuorten koulutuksen tasoa.

Kysymys iltalukiolainsäädännön uudistami-

sesta on ollut esillä jo varsin pitkään. Hallituksen esitykseen laeiksi peruskoululain, lukiolain ja eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta (HE 108/1990) antamassaan mietinnössä (SiVM 23/1990 vp) sivistysvaliokunta on muun muassa pitänyt tärkeänä, että valmistellaan iltalukioita ja lukion iltalinjoja koskeva uudistus. Valiokunta piti myös tarkoituksenmukaisena, että näiden oppilaitosten nimi muutettaisiin aikuislukioiksi ja lukion aikuislinjaksi.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Iltalukioiden toiminta perustuu vuonna 1983 annetun iltalukiolain (478/83) ja vuonna 1984 annetun iltalukioasetuksen (721/84) säännöksiin. Samanaikaisesti sovelletaan lakiin sisältyvien viittausten perusteella lukiota ja eräiltä osin peruskoulua, peruskoulua korvaavaa koulua sekä yksityistä lukiota koskevia säännöksiä. Sekä kunnallisia että yksityisiä iltalukioita ja lukioiden iltalinjoja koskevat keskenään samat säännökset tehtävän ja rakenteen osalta. Iltalukiolakia ja -asetusta on niiden voimassaoloaikana muutettu useita kertoja, laajemmin viimeksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (705/92) säätämisen yhteydessä.

Nykyisten säännösten mukaan iltalukio on aikuisoppilaitos, jossa etupäässä työssäkäyvät henkilöt voivat opiskella lukion oppimäärän suorittamista varten. Iltalukion ja lukion iltalinjan rakenteeseen kuuluu aina lukio ja siinä voi olla myös peruskoulun oppimäärän suorittamista varten perusaste. Iltalukion ja lukion iltalinjan perusaste perustuu kansakoulun 6. vuosiluokan oppimäärälle eli se vastaa laajuudeltaan peruskoulun yläastetta. Iltalukio rakentuu kuten päivälukiokin peruskoulun oppimäärälle. Iltalukion oppilaaksi voidaan ottaa myös henkilö, jonka tarkoituksena on opiskella yhden tai useamman iltalukiossa opetetun aineen oppimäärän suorittamiseksi.

Iltalukio ja lukion iltalinja eroavat toisistaan hallinnollisesti. Iltalukio on itsenäinen oppilaitos, jolla on oma rehtori ja jolla voi olla oma johtokunta. Lukion iltalinja kuuluu hallinnollisesti päivälukioon ja iltalinjalla on yhteinen johtokunta päivälukion kanssa, mikäli kunta on johtokunnan lukiolle asettanut. Iltalinjalla on myös oma rehtori, joka on joko rehtorin

viranhaltija tai rehtoriksi määrätty opettajan viran haltija.

Iltalukioiden tutkimukset ovat vertailukelpoisia päivälukioiden tutkintojen kanssa ja opetus-suunnitelmaan sisältyvät oppiaineet ja niiden oppimäärät ovat joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta samat kuin peruskoulussa ja lukiossa. Taide- ja taitoaineita opetetaan iltalukiossa kuitenkin ainoastaan poikkeuksellisesti. Luokaton koulumuoto tehtiin mahdolliseksi puheena olevissa oppilaitoksissa jo 1970-luvulla. Toimintamuodosta päätetään perustamisen yhteydessä ja toimintamuotoa voidaan muuttaa. Luokattoman iltalukion ja sen perusasteen kesto on kahdesta neljään vuotta. Luokallinen iltalukio ja sen perusaste ovat kumpikin kolmivuotisia.

Iltalukioita ja lukioiden iltalinjoja oli vuoden 1992 syksyllä maassamme yhteensä 50, joista

iltalukioita 19 ja iltalinjoja 31. Iltalukioiden toimivat kaikkiaan 40 paikkakunnalla ja ovat pääosin kunnan ylläpitämiä. Kaikissa lääneissä, lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakuntaa oli edellä mainittuna ajankohtana iltalukio tai lukion iltalinja. Oppilaitoksista kolme on yksityistä. Opetusministeriön luvalla on ollut toiminnassa viisi sivutoimipistettä.

Iltakoulujen opiskelijamäärä on kasvanut huomattavasti viime vuosina. Iltakouluissa oli vuoden 1992 syksyllä aineopiskelijat mukaan lukien lähes 25 000 opiskelijaa, jossa on lisäystä edelliseen vuoteen 15 %. Opiskelijamäärästä 19 400 oli lukioasteen opiskelijoita, joiden osalta kasvu edelliseen vuoteen oli 13,5 %. Perusasteen opiskelijamäärä kasvoi vastaavasti 20,7 %. Naisten osuus opiskelijamäärästä oli selvästi suurempi kuin miesten. Naisten osuus oli 71 %.

Taulukko

Iltalukioiden ja niiden opiskelijat syyslukukausina 1986 — 1992¹

Syyslukukausi	Iltalukioita	Iltalinjoja	Lukioaste	Opiskelijoita ²		Yhteensä
				Perusaste		
1986	7	38	8321	3072	11393	
1987	7	38	8576	2886	11462	
1988	9	38	8481	2590	11071	
1989	13	35	11319	3383	14702	
1990	17	32	12715	3534	16249	
1991	18	32	17044	4666	21710	
1992	19	31	19342	5631	24973	

1) Tilastokeskus, Koulutus ja tutkimus 1992:14

2) Vuodesta 1989 alkaen opiskelijamäärissä ovat mukana aineopiskelijat

Vuonna 1991 iltalukiota kohti järjestettiin keskimäärin 229 kurssia. Opetustunteja annettiin kurssia kohti keskimäärin 27,9 kurssien keskiköön ollessa 19,2 opiskelijaa.

Kunta ja yksityisen oppilaitoksen ylläpitäjä saavat valtionosuutta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain perusteella. Käyttökustannusten keskimääräinen valtionosuus on lukion osalta 56 %. Iltalukion päätoimista opiskelijaa kohti laskettava valtionosuiden perusteena käytettävä yksikköhinta on 60 % iltalukion ja lukion iltalinjan sijaintikunnan lukion yksikköhinnasta.

2.2. Nykytilan arviointi

Iltalukioiden toimintaa arvioitaessa on voitu todeta, etteivät oppilaitokset nykyisten säännösten puitteissa ole voineet kehittyä selkeästi aikuisoppilaitoksiksi, vaikka oppilaitosmuotoon kohdistuvat odotukset ja toimintaympäristössä tapahtunut kehitys tätä edellyttäisivät.

Koulutuskysynnän kasvu ja erityisesti laadulliset muutokset ovat siinä määrin merkittäviä, ettei oppilaitoksen toimintamahdollisuuksia nykytilanteessa voida pitää enää riittävinä. Muun muassa kansainvälistymiskehitykselle asetettavat tavoitteet sekä tarpeet maahan-

muuttajien koulutuksen järjestämiseksi edellyttävät oppilaitoksen toimintamahdollisuuksien laajentamista, koulutuksen monipuolistamista ja tarkoituksenmukaisen työnjaon aikaansaamista eri oppilaitosten välillä. Koulujen on ollut vaikeata sovittaa toimintaansa maahan muuttaneiden opiskelijoiden erityistarpeita vastaavaksi. Oppilaitosten väliseen yhteistyöhön kohdistuvat odotukset ovat myös kasvaneet.

Iltalukioilla on aiempaa enemmän tarvetta järjestää opetusta myös päiväsaikaan. Kysyntää esiintyy myös viikonloppuisin järjestettävästä koulutuksesta. Enenevässä määrin on syntynyt tarvetta järjestää kieltenopetusta ja eräiden muiden oppiaineiden opetusta irrallaan peruskoulun tai lukion koko oppimäärän suorittamiseen tähtäävästä tutkinnosta. Oppilaitokset pitävät niihin kohdistuvien monipuolisten koulutusodotusten vuoksi välttämättömänä toimintamahdollisuuksien laajentamista myös siten, että oppilaitos voisi järjestää muuta oppilaitoksen toimintaan soveltuvaa koulutusta maksullisena palvelutoimintana.

Iltalukioiden voivat nykyisellään antaa osan opetuksesta etäopetuksena. Niin sanotun monimuoto-opetuksen, jolla tarkoitetaan eri opetusmuotojen yhdistämistä tarkoituksenmukaisiksi kokonaisuuksiksi, laajentaminen ja tätä toimintaa koskevien säännösten tarkistaminen on kuitenkin osoittautunut välttämättömäksi. Iltalukioiden antavat myös vankilaopetusta, jonka alalla on omat erityiset kehittämistarpeensa.

Aikuisväestön koulutuksen tasoa ja koulutustarvetta koskevat selvitykset osoittavat, että aikuisten ja varttuneiden nuorten keskuudessa on edelleen tarvetta sekä peruskoulun ja lukion oppimäärän että erillisten peruskoulu- ja lukioaineiden tutkintojen suorittamiseen. Osa aikuisopiskelijoista aloittaa kesken jääneet tai puutteellisesti osoittautuneet opintonsa uudestaan ja saattaa ne päätökseen koko oppimäärän osalta. Osa opiskelijoista täydentää ainoastaan joidenkin aineiden oppimääriä. Kysymys voi olla myös erillisiin peruskoulu- tai lukioaineiden tutkintoihin valmentavasta koulutuksesta. Tämän lisäksi on oppilaitoksissa viime vuosina kuitenkin entistä enemmän koettu ongelmaksi koulutuskysynnän kohdistuminen myös muuhun nimenomaan aikuisten elämäntilanteisiin sopivin joustavin opetusjärjestelyin toteutettavaan koulutukseen.

Iltalukiolainsäädäntö on rakennettu pitkälti viittaussäännösten varaan. Tämä on käytännössä huomattavassa määrin hankaloittanut

lain käyttöä ja tulkintaa. Lainsäädännön liitännäisen rakenteen on myös katsottu vaikeuttaneen iltalukioiden ja -linjojen oman identiteetin vahvistumista ja aikuisoppilaitokselle ominaisten ratkaisumallien toteuttamista.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Yleistä

Esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi iltalukioita koskeva lainsäädäntö säätämällä aikuislukiolaki, jolloin iltalukioiden muuttuvat aikuislukioiksi ja lukioiden iltalinjat lukioiden aikuislinjoiksi. Tavoitteena on kehittää iltalukioita ja lukioiden iltalinjoja nykyistä selkeämmin aikuisoppilaitoksiksi. Voimassa oleva iltalukiolaki ehdotetaan samalla kumottavaksi. Esitys muodostaa lähtökohdan uusille tuntijakopäätöksille sekä opetussuunnitelman perusteille, joissa otetaan samalla huomioon sekä aikuisopetuksen erityispiirteet että aikuislukion vastaavuus päivälukion antamaan koulutukseen.

Ehdotuksen mukaan aikuislukio voisi muun muassa erikoistua tiettyjen opetussisältöjen tai kohderyhmien opetukseen ja oppilaitos voisi järjestää myös muuta koulutusta maksupalvelueriaatteella. Ehdotus tukee Suomeen muuttaneiden ulkomaalaisten koulutusjärjestelyjä ja muita opetusjärjestelyjen joustavoittamispyrkimyksiä. Oppilaitoksen nimi muuttuu näin ollen vastaamaan sen erityistehtävää.

Esityksen tarkoituksena on koota myös peruskoulun, lukion sekä peruskoulua korvaavan koulun ja yksityisen lukion iltalukiota koskevat keskeiset säännökset ehdotettuun aikuislukiolakiin ja sen nojalla annettuun asetukseen sekä saattaa oppilaitoksen toimintasäännökset vastaamaan koulutuksen joustavuutta ja monipuolistamista koskeviin kehitystarpeisiin. Itsenäiset aikuislukiosäännökset tukevat aikuislukion ja lukion aikuislinjojen omaleimaisuutta ja lisäävät joustavuutta hallintotehtävien hoidossa. Iltalukiolainsäädännön kaltaisista viittaussäännöksistä muuhun lainsäädäntöön ehdotetaan pääosin luovuttavaksi. Aikuislukioiden toiminnan tietty yhteys päivälukioiden toimintaan ja kehitykseen on yhteisten tavoitteiden ja päätötutkinnon kannalta katsoen kuitenkin välttämätön.

Viime vuosina eräät koulumuodot ovat lähentyneet toisiaan ja niillä on saattanut olla

osittain samojakin koulutustehtäviä. Eräillä kansalaisopistoilla ja kansanopistoilla on oikeus peruskoulu- tai lukiotodistusten antamiseen. Oppilaitosten toiminnan painopiste on kuitenkin harrastustavoitteisessa opetuksessa. Eri koulumuotojen tehtävän, yhteistyön ja työnjaon kannalta on eri koulutusmuotojen yhdistämismahdollisuuksia ja kouluverkoston rationalisointia selvitettäessä todettu tarkoituksenmukaiseksi, että lukioilla, ammatillisella koulutuksella ja aikuiskoulutuksen eri oppilaitosmuodoilla on oma päätehtävänsä ja vastualueensa.

On osoitettavissa selviä etuja siinä, että kukin oppilaitosmuoto keskittyy pääosin omaan alaansa. Tällöin oppilaitokset pystyvät kehittämään toimintaansa mahdollisimman korkealle tasolle ja erikoistumaan opetukseen, jonka osaavat parhaiten. Aikuisklukioilla tämä vahvuusalue on peruskoulun ja lukion oppimäärissä sekä peruskoulun ja lukion erillisten oppiaineiden tutkintojen suorituksiin tähtäävissä opinnoissa. Samalla on kuitenkin riittävän monipuolinen toiminta tehtävä mahdolliseksi. Edellä mainitun tavoin voidaan turvata riittävä asiantuntemus opetuksessa ja oppilaitosten omiin valintoihin perustuva oppilaitosten identiteetin vahvistuminen. Tämän on voitu todeta edistävän opiskelijoiden motivoitumista ja parantavan oppimistuloksia.

Lakiehdotuksen mukaan aikuisklukioiden ja lukioiden aikuislinjojen päätehtävä olisi edelleen tutkintotavoitteinen koulutus, mikä voi olla joko koko peruskoulun tai lukion koko oppimäärän suorittaminen tai erillisten peruskoulun tai lukion oppiaineiden tutkintojen suorittaminen. Tämä opetus voitaisiin järjestää joko perinteiseen tapaan iltaisin tai myös päiväsaikaan taikka oppilaitoksen varsinaisen työajan ulkopuolella esimerkiksi viikonloppuisin tai kesäaikana. Opetus voisi esityksen mukaan tapahtua myös kokonaan nykyaikaisia monimuoto-opetuksen mahdollisuuksia hyväksi käyttäen. Monimuoto-opetuksen järjestelyistä määrätään tarkemmin opetussuunnitelmassa ja vuosittain työsuunnitelmassa.

Opetuksen painopiste tulee olemaan lukion oppimäärissä. Tarve suorittaa aikuisklukiossa peruskoulun ja lukion erillisten oppiaineiden tutkintoja tulee nykyisestäään lisääntymään, koska jatko-opintokelpoisuuden edellytyksenä ovat usein esimerkiksi tiettyjen oppiaineiden suoritukset.

Tarkoituksena on, että aikuisklukio voi tarjo-

ta luonnollisen opiskelupaikan myös ammattitaitoaan kehittäville ja tutkintoaan täydentäville, joilta puuttuvat esimerkiksi lukion kieliopinnot tai laajan matematiikan tai fysiikan opinnot. Opetus aikuisklukiossa tulee yleensä yhteiskunnalle edullisemmaksi kuin lukioaineiden perusopintojen järjestäminen korkeakouluissa.

Eräissä tapauksissa aikuisklukio on sopiva koulutuspaikka myös päivälukiossa tai ammatillisessa koulutuksessa samanaikaisesti opiskelulle. Nuoret voivat opintojaan nopeuttaakseen opiskella tässä oppilaitosmuodossa, jos joidenkin oppiaineiden ja niiden osien opetuksen järjestäminen on ylläpitäjien harkinnan mukaan tarkoituksenmukaisemmin järjestettävissä juuri aikuisklukiossa. Tällaisessa tapauksessa tulevat kysymykseen esimerkiksi harvemmin opiskeltujen kielten tai muiden yleissivistävien aineiden opetus.

Aikuisklukiolaki mahdollistaa osaltaan kunnan ja oppilaitosten kesken tapahtuvan harkinnan siitä, missä oppilaitoksessa tietyn kohdeyhtymän koulutus on tarkoituksenmukaisemmin järjestettävissä.

Aikuisklukielijoiden monipuolisen koulutustarpeen edellyttämää ammatillisen koulutuksen ja yleissivistävän opetuksen vuorovaikutusta lisää myös ehdotetun aikuisklukiolain mahdollistama eri ammattiryhmiin suuntautuva täydennyskoulutus, joka perustuu oppilaitoksen ylläpitäjän ja työnantajan sopimukseen. Tällöin tulee kysymykseen ehdotukseen sisältyvä maksullinen palvelutoiminta, joka järjestetään varsinaisen tutkintotavoitteisen opetuksen ulkopuolella tapahtuvana muuna aikuiskoulutuksena. Maksullisen palvelutoiminnan ja muun perinteisellä lukioista poikkeavan koulutuksen edellyttämän lainsäädännön puuttuminen iltalukioista onkin viime vuosina havaittu merkittäväksi epäkohdaksi.

Peruskoulun ja lukion lainsäädäntöä on uudistettu vastaamaan koulutuspoliittisia muutostarpeita ja mahdollistettu tuntijakoa koskevat uudistukset sekä opetussuunnitelmien perusteiden ja opetussuunnitelmien joustavuuden lisääntyminen. Lakiehdotus sisältää soveltuvien osin myös näitä vastaavien muutosten niveltämisen oppilaitosmuotoa koskeviin toimintäsääntönsä. Tämä tekee osaltaan iltalukio-lainsäädännön uudistamisen kiireelliseksi.

Aikuisklukio-oppilaitosluonteesta johtuen aikuisklukion tavoitteet ovat tiedollisesti painottuneita verrattuna peruskoulun ja lukion tavoitteisiin. Itsenäisellä työskentelyllä on huomattavan suu-

ri osuus opiskelussa. Vastuu tuloksista on viime kädessä oppilaalla itsellään samalla kun oppilaitoksen asiana on tarjota korkeatasoinen ja soveltuva opetus, asianmukaiset puitteet ja yhteisön tuki.

3.2. Kansainvälistymiskehitykseen liittyvät ehdotukset

Opetustoimen alueella pyritään vastaamaan kansainvälisen toimintaympäristön muutokseen. Kansainvälistymistä pyritään edistämään lisäämällä ja kehittämällä kieltenopetusta, kulttuurien tuntemusta, vieraskielistä opetusta sekä muuta kansainvälistyvän työelämän ja lisääntyvän kanssakäymisen kannalta tärkeää opetusta. Ulkomaalaisten määrän kasvu Suomessa on myös aiheuttanut osaltaan uudenlaisia koulutustarpeita. Aikuislukion laajemmat toimintamahdollisuudet tekevät siitä soveltuvan oppilaitosmuodon myös maahanmuuttajien koulutuksen järjestämiseen.

Esityksessä on kiinnitetty huomiota siihen, että aikuisten peruskouluopintojen tarve on lisääntynyt ja sisällöltään muuttunut yleissivistävää peruskoulutusta vailla olevien ulkomaalaisten opiskelun johdosta. Tarve suomen ja ruotsin kielen opetukseen vieraskielisille on lisääntynyt. Tarvitaan myös kotikielen opetusta aikuisille tai varttuneille ulkomaalaisille. Ulkomaalaisten sopeutuminen suomalaisiin oloihin ja työelämään edellyttää heiltä samalla yhteiskunnan toiminnan ja kulttuurin tuntemista, mikä lisää myös ohjannan ja tukiopetuksen tarvetta. Kansainvälistyminen edellä kuvatulla tavalla aiheuttaa osaltaan paineita myös tuntijaon ja opetussuunnitelman tarkistamiseen.

Lakiehdotuksen mukaan opetussuunnitelmaan voidaan sisällyttää vieraskielisille opiskelijoille tarkoitettu koulutusohjelma. Oppiaineluetteluun ehdotetaan sisällytettäväksi myös suomen ja ruotsin kieli vieraana kielenä ja kotikielenopetus.

Kansainvälistymiskehityksen takia ja ulkomaalaisten opetuksen toteuttamiseksi aikuisoppilaitoksissa tarvitaan myös muuta kuin suomen tai ruotsin kielistä opettajistoa. Opettajilta edellytettävän opetuskielen hallinnan riittävyys ehdotetaan tämän johdosta jätettäväksi aikuislukiossa osittain ylläpitäjän harkinnan varaan.

Koska ehdotuksen mukaan aikuislukio voisi erikoistua tiettyjen opetussisältöjen tai kohde-ryhmien opettamiseen, oppilaitoksen tehtävänä

voisi olla esimerkiksi erikoistuminen juuri ulkomaalaisten opettamiseen. Kotikuntaa vailla olevien ulkomaalaisten osalta lakiehdotukseen sisältyy säännös, jonka mukaan valtio vastaisi valtionosuuden ja kotikuntakorvausten suorittamisesta kuten voimassa olevan lain mukaan iltalukiassa.

Lain tarkoituksena on myös maksullisen palvelutoiminnan puitteissa luoda aikuislukioille edellytykset muunkin tyyppisen kuin perinteisen tutkintotavoitteisen opetuksen tarjontaan ulkomaalaisille aikuisille.

3.3. Muut ehdotukset

Esitykseen sisältyvät ehdotukset ovat sopusoinnussa peruskoulun ja lukion opetuksen uudistamisen kanssa, mutta ovat omiaan korostamaan aikuisopiskelun erityispiirteitä taikka aikuisoppilaitoksille ominaisia opetusjärjestelyjä.

Joustavuuden lisäämiseksi koulumuotokohdainen jako peruskouluasteeseen ja lukioon ehdotetaan poistettavaksi. Esityksen mukaan opiskelija voi siten toisin kuin nyt iltalukiassa suorittaa samanaikaisesti sekä peruskoulutasoisia että lukiotasoisia opintoja. Tarkoituksena on kuitenkin edelleen antaa erilliset todistukset peruskoulu- ja lukiotutkintojen suorittamisesta. Joustavuuden lisäämiseen tähtää myös ehdotus, jonka mukaan opetus voitaisiin toteuttaa osittain tai kokonaan monimuoto-opetuksena.

Eri koulumuotojen yhteistyöhön liittyen ehdotukseen sisältyy edelleen mahdollisuus siihen, että opiskelija voi osallistua muun opetusministeriön alaisen oppilaitoksen tarjoamaan opetukseen. Tämän lisäksi yhteistyömahdollisuutta ehdotetaan laajennettavaksi muun ministeriön toimialalla tapahtuvaan ja yksityisissä oppilaitoksissa tapahtuvaan koulutukseen. Tämä on tarpeen esimerkiksi vankilaopetuksen vuoksi.

Lakiehdotuksen mukaan aikuislukion tuntijakopäätösten antaminen olisi opetusministeriön tehtävänä. Tämä on perusteltua, koska koulutustarpeen muutokset aikuiskoulutuksessa ovat nopeampia kuin yleissivistävän koulutoimen, peruskoulun ja lukion kohdalla yleensä. Esitys tähtää joustavuuden lisäämiseen myös tältä osin. Peruskoulun ja lukion tuntijako uudistettiin 23 päivänä syyskuuta 1993 annetuilla valtioneuvoston päätöksillä. Tuntijaon väljentämisellä lisättiin valinnaisuutta sekä kuntien ja muiden koulun ylläpitäjien mahdol-

lisuuksia opetuksen taloudelliseen ja tarkoitukseenmukaiseen järjestämiseen. Peruskoulun ja lukion tuntijako olisi luonnollisesti lähtökohtana tutkintotavoitteisen koulutuksen osalta myös aikuislukioiden tuntijakopäätökselle ja toiminnalle.

Tarkoituksena on säätää asetuksella, että uskonto ja elämäntietomustieto voivat olla kaikille opiskelijoille vaihtoehtoisia aineita ja että opiskelijalle voi kuulua valinnaisena aineena myös vieraita kieliä kuten peruskoulussa ja lukiossa. Oppilanohjaus poistettaisiin yhteisten oppiaineiden joukosta, jolloin ohjannassa keskityttäisiin tarvittaessa yksilökohtaiseen ohjantaan.

Opettajien virkoja koskevien säännösten osalta ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi tehdä tässä vaiheessa olennaisia muutoksia iltalukiolakiin verraten, koska valmisteilla oleva kunnallislain uudistus voi toteutuessaan aiheuttaa myös opetustoimen alueella olennaisia kunnan viranhaltijoiden asemaa koskevia uudelleenjärjestelyjä. Uudistukset voivat koskea opetustoimessa paitsi aikuislukiota myös muita koulumuotoja.

Esitys tähtää lainsäädännön selkeyttämiseen keskittämällä oppilaitosmuotoon sovellettavat säännökset pääosin yhteen lakiin. Nykyinen järjestelmä on lainsäädännöllisesti hajanainen. Tarpeettomia normeja ehdotetaan iltalukiolakiin verraten poistettavaksi ja paikallista päättäjävaltaa lisättäväksi siinä määrin kuin se muun opetustoimen lainsäädännön tila huomioon ottaen tässä vaiheessa on ollut mahdollista.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Esitys ei tulisi lisäämään valtion menoja, koska oppilaitoksen valtionosuus määräytyy opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesti. Osa oppilaitoksen rahoituksesta muodostuu kotikuntakorvauksista, jolta osin lakiin sisällytettävä säännös on myös edellä mainitun lain mukainen. Lakiehdotus mahdollistaa opiskelumaksun perimisen aineopiskelijoilta, mikä antaa oppilaitokselle taloudellista liikkumavaraa toimintojen tarkoitukseenmukaiseen järjestämiseen. Samalla luodaan taloudellisia edellytyksiä koulutustarjonnan monipuolistamiseksi ja laadun kohottamiseksi.

Lakiehdotuksen mahdollistama erillinen maksupalvelutoiminta ei aiheuttaisi muutoksia valtion menoihin. Maksupalvelutoiminnan aiheuttamia kustannuksia ei oteta huomioon lakisääteisen valtionosuuden laskennassa. Maksupalvelutoiminnan toteuttamisella oppilaitos voi monipuolistaa koulutustarjontaansa ja saada aiempaa enemmän taloudellista liikkumavaraa toimintansa tarkoituksenmukaisessa järjestämisessä.

Aikuislukio oppilaitosmuotona samoin kuin lukion aikuislinjat tulevat olemaan edeltäjiensä iltalukioiden ja iltalinjojen tapaan kustannuksiltaan edullisempia koulumuotoja kuin päivälukiot. Aikuislukiot toimivat yleensä muiden oppilaitosten tiloissa, jolloin toiminnasta ei aiheudu rakennuskustannusten tai huomattavia tilojen käyttökustannusten lisäyksiä. Aikuislukiot voivat myös yleensä käyttää hyväkseen päiväkoulujen opettajistoa ja opetusvälineitä.

Esitys ei sinänsä aiheuta muutoksia opintotukilainsäädännön mukaisen opintotuen myöntämisedellytyksiin.

4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esitys tulisi lisäämään oppilaitoksen ylläpitäjän ja rehtorin päätösvaltaa oppilaitosta koskeissa asioissa. Ehdotus merkitsisi myös oppilaitoksen hallinnon rakenteen keventämistä ja joustavuuden lisääntymistä. Lakiehdotukseen on sisällytetty siirtymäsäännökset, joiden avulla iltalukioiden ja iltalinjojen palveluksessa olevan henkilöstön asema turvataan lain voimaan tullessa. Muun muassa lukion iltalinjan rehtorina toimiva opettajanviranhaltija voi jatkaa lukion aikuislinjan vastaavassa tehtävässä.

5. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä opetusministeriössä ja se pohjautuu opetusministeriön asettaman aikuislukioityöryhmän ehdotukseen (Opetusministeriön työryhmien muistiota 1992:3), jossa uudistuksen kannalta keskeiset intressiryhmät olivat edustettuina.

Esityksestä on saatu lausunnot valtiovarainministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, opetushallitukselta, Suomen Kuntaliitolta, useilta lääninhallituksilta ja kuntien koululautakunnilta, Opetusalan ammattijärjestö OAJ

ry:ltä, Iltakoulujen liitto IKLO ry:ltä, Iltakoulujen rehtorien yhdistys IRY ry:ltä sekä Suomen ammatillisten oppilaitosten liitto r.y:ltä.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Oppilaitoksen virkoja koskevat säännökset on valmisteilla olevan kunnallislain uudistuksen johdosta pysytetty pääosin lukiolakiin perustuvina. Virkoja koskevat säännökset muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden lukiolain

5 luvussa. Valmisteilla olevassa kuntalaissa ehdotetaan siirryttäväksi yhteen palvelussuhdelajiin, kunnalliseen työsopimussuhteeseen, joka olisi lähellä työmarkkinoilla yleisesti käytössä olevaa palvelussuhdetta eli työsuhdetta. Muutoksen toteuttamisen yksityiskohdista säädettäisiin kunnallisessa työsopimuslaissa, jossa olisivat kunnallisen työsopimussuhteen aineellista sisältöä koskevat säännökset. Lisäksi on tarkeitus säätää kunnallinen työehtosopimuslaki, johon otettaisiin työehtosopimusmenettelyä koskevat säännökset.

YKSITYSKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 luku. Aikuislukion tehtävä, rakenne ja perustaminen

1 §. Oppilaitoksen nimeksi ehdotetaan aikuislukio, koska oppilaitokset tulevat keskittymään erityisesti aikuisiässä olevien henkilöiden koulutukseen.

Aikuislukiota ei ole varsinaisesti tarkoitettu päätoimiseen vaan etupäässä työn tai muun vastaavan toiminnan ohessa suoritettavaan opiskeluun. Tarkoitus ei näin ollen ole tehdä aikuislukiota sellaisenaan vaihtoehtoista väylää keskiasteen oppilaitoksille.

Aikuislukion toiminnassa tähdätään lähinnä lukion tai peruskoulun oppimäärän tai niiden osien suorittamiseen. Oppilaitos on luonteeltaan tutkintotavoitteinen ja tarjoaa mahdollisuuden myös oppimääriin kuuluvien yksittäisten oppiaineiden opiskeluun.

Aikuislukio voi tarvittaessa antaa opetusta myös muiden oppilaitosten oppilaille yleissivistävissä aineissa. Lakiehdotukseen on sisällytetty säännökset, joilla mahdollistetaan tarkoituksenmukaisessa laajuudessa eri koulumuotojen välinen yhteistyö ja joustavampi oppilaitoksen toiminnan suuntaaminen. Lisäksi aikuislukiossa voivat opiskella myös muun muassa ammatillista väylää pitkin korkeakouluihin tai opistoasteen ammatillisiin oppilaitoksiin etenevät, jotka tarvitsevat lisäopintoja.

Oppilaitos voi tarvittaessa laajentaa toimintaansa myös muuhun koulutukseen, joka to-

teutetaan erillisenä maksupalveluperiaatteella. Tällöin voivat tulla kysymykseen lähinnä aikuiskoulutuksen piiriin kuuluvan yleissivistävän koulutuksen tai ammatillisen jatko- ja täydennyskoulutuksen järjestäminen.

Oppilaitoksen maksupalvelutoimintaa koskevista organisaatiosta ei säädettäisi laissa. Menettelyä puoltaa se, että yleissivistävässä ja ammatillisessa aikuiskoulutuksessa koulutuspalvelujen kysyntä ja koulutustarpeet vaihtelevat suhteellisen nopeasti muun muassa taloudellisista suhdanteista, työllisyystilanteesta ja kansainvälistymiskehityksestä riippuen. Maksupalvelutoiminnan järjestämisestä aiheutuvat kustannukset eivät myöskään olisi valtionosuuteen oikeuttavia.

Aikuislukiossa ei olisi erillistä perusastetta. Järjestelyllä on tarkoitus lisätä oppilaitoksen toiminnan joustavuutta. Peruskouluopetuksen kysyntä on ulkomaalaisopiskelijoita lukuun ottamatta vähentynyt. Oppilaitoksessa voisi kuitenkin edelleen suorittaa peruskoulun oppimäärän.

2 §. Tarkoitus on, että aikuislukio voi koulutustarpeesta riippuen erikoistua opetussisältöjen suhteen ja tällä tavoin kohottaa opetuksen tasoa, syventää eri opetussisältöjen opetusta tai täydentää alueellista koulutustarjontaa esimerkiksi kielten opetuksessa.

Aikuislukio voisi tarvittaessa keskittyä tiettyjen aikuiskoulutuksen alaan kuuluvien kohderyhmien, esimerkiksi ulkomaalaisten opiskelijoiden opetukseen.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan opetusme-

netelmien ja tekniikan viimeaikaisen nopean kehityksen johdosta, että aikuislukion opetus voitaisiin myös kokonaan toteuttaa etäopetuksena tai erityisiä muita opetusmuotoja käyttäen. Monimuoto-opetuksessa on mahdollista käyttää eri opetusmuotojen yhdistelmiä tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina. Tämä voi parantaa erityisesti työssä käyvän aikuisväestön mahdollisuuksia koulutukseen osallistumiseen. Osa opiskelusta voisi tapahtua myös itsenäisesti työskennellen. Itsenäinen työskentely voisi perustua sekä opiskelijoiden valintoihin että oppilaitoksen päättämään tarjontaan. Monimuoto-opetuksessa voidaan tarjota opetusta sellaisille aikuisryhmille, joita oppilaitos ei muuten tavoittaisi kuten vuorotyöläiset ja haja-asutusalueella asuvat. Samalla tuetaan teknisen kehityksen hyväksikäyttöä oppilaitoksen opetustyössä. Iltalukioissa opetus on säännösten mukaan voitu vain osaksi toteuttaa etäopetuksena. Etäopetus on puolestaan kattanut vain osan monimuoto-opetuksen laajemmasta kokonaisuudesta.

3 §. Aikuislukion oppimäärien suorittaminen edellyttää yleensä kolmen vuoden opiskelua. Aikuislukion oppimäärät voidaan säännöksen mukaan suorittaa enintään neljässä vuodessa sen mukaan, miten oppilas ja oppilaitos jaksottavat opiskelun.

Erityisestä syystä opiskeluaikaan voitaisiin hyväksyä muutos. Käytännössä hyväksyjänä toimisi oppilaitoksen rehtori.

4 §. Aikuislukion perustaminen ehdotetaan valtioneuvoston luvan varaiseksi kuten iltalukion osalta nykyisin. Ylläpitäjänä voi toimia myös kuntayhtymä. Sivistystarpeen arvioinnissa voidaan ottaa aikuislukion osalta huomioon paitsi aikuisväestön koulunkäyntihalukkuus oppilaitoksen toiminta-alueella myös yleisen koulutustarpeen asettamat vaatimukset.

Säännöksissä ei eritellä luokallista tai luokantonta aikuislukiota. Toimintamuodon muuttamista koskeva opetusministeriön lupa, jota edellytetään iltalukiolaissa, ei ole enää tarpeen.

2 luku. Hallinto

5 ja 6 §. Aikuislukion hallintoa koskevat säännökset noudattavat pääosin vastaavia lukiolain säännösten periaatteita.

Johtokunnan asettaminen jäisi kunnan harkintaan. Johtokunnalle nykyisen lain mukaan kuuluvat tehtävät voitaisiin antaa esimerkiksi

oppilaitoksen rehtorin ja lautakuntatasoisen toimielimen tehtäväksi. Tätä lakia sovellettaisiin hallintoon erikseen jäljempänä säädettyjen asioiden osalta. Muilta osin noudatettaisiin kunnallislakia sekä kunnan opetustoimen hallinnosta annettua lakia (706/92).

Mikäli kunta päättäisi asettaa johtokunnan, se voisi olla kokoonpanoltaan joko tämän lain tai kunnallislain mukainen.

Lakiin ei ehdoteta otettavaksi oppilaskuntaa koskevia säännöksiä. Iltalukioista saatujen tietojen mukaan on ollut käytännössä vaikeata saada virallista oppilaskuntatoimintaa käynnistetyksi. Tähän on katsottu olevan syynä opiskelijoiden vaihtuvuus, työssäkäynti ja muut vastaavantyyppiset seikat. Vastaavista syistä opiskelijoista valittaisiin vain yksi edustaja. Opiskelijat voivat tehdä ehdotuksen keskuudestaan valittavasta henkilöstä.

7 §. Johtokunnan ja opettajakunnan tehtäväkuvaus on kirjoitettu oppilaitoksen luonne huomioon ottaen ja sanamuotoja nykyaikaistena.

8 §. Säännöksen sanamuotoa lukiolain vastaavan säännöksen sanamuotoon nähden on täsmennetty siten, että sana opettaja on korvattu sanoilla opettajanviran haltija. Tarkistus on luonteeltaan lakitekninen eikä sen tarkoituksena ole muuttaa nykyistä tulkintaa, joten kaikki opettajat osallistuisivat opettajakunnan toimintaan kuten aiemmin.

9 §. Rehtorin tehtävämäärittely on jätetty kunnan tasolla tapahtuvaksi.

Asetuksella on tarkoitus säätää, että aikuislukiossa on yksi tai useampi apulaisrehtori. Perusteena useammalle apulaisrehtorille voi olla aikuislukion toiminnan laajuus, vankilaopeutus, sivutoimipiste tai muut vastaavat tehtävät. Tarkoitus on, että apulaisrehtoreiden virkojen edellytyksiä iltalukioasetuksessa koskevat opetusryhmäkriteerit poistetaan. Lakiin tai asetukseen ei sisällytetä vararehtoria koskevia säännöksiä.

3 luku. Työaika ja opetus

10 §. Pykälässä määritetään aikuislukion työvuosi. Pykälän 2 momentin säännöksen nojalla on mahdollista lisätä joustavuutta aikuislukion lukuvuoden päättymisajankohdasta päättämiseen. Tarkoitus on asetuksella säätää, että ylläpitäjä voi valita lukuvuoden päättymispäivän toukokuun ajalta. Tällä tavoin rajaamatta

päätöspäivää viikolle 22 voidaan välttää iltalukioiden kohdalla aiemmin ongelmaksi muodostuva koulutyön jatkuminen kesäkuun puolelle.

11 §. Säännösehdotus mahdollistaa sen, että opetuskielenä voidaan käyttää muutakin kuin aikuislukion opetuskieltä. Oppilaitoksen opetuskieli olisi suomi tai ruotsi. Saamelaiden kotiseutualueella saamenkielisten oppilaiden opetuskielenä voisi olla saame. Säännöksellä on tarkoitus varmistaa opetusjärjestelyjen joustavuus siten, että muu kieli voidaan ottaa aina käyttöön, milloin se opetustehtävän hoidon kannalta on tarkoituksenmukaista tai esimerkiksi silloin, jos tavoitteena on vieraskielisen ylioppilastutkinnon suorittaminen. Erityisesti aikuislukion aikuisoppilaitosluonteen huomioon ottaen tämä on perusteltua ja tulee kysymykseen muun muassa ulkomaalaisten opetuksessa.

12 §. Aikuislukion opetuksen joustavuuden lisäämiseksi ehdotetaan opetussuunnitelmaan mahdolliseksi sisällyttää useassa aineessa opettavia aihekokonaisuuksia. Opetussuunnitelmaan voisi kuulua aikuislukion toimialan ja toiminnan luonteen huomioon ottaen myös vieraskielisille tarkoitettua kotikielen opetusta ja suomen tai ruotsin kieltä vieraana kielenä.

Pykälän 1 momenttiin on otettu maininta myös oppilaanohjauksesta, joka ei olisi opiskelijoille pakollista. Oppilaitoksessa annettavasta tukiopetuksesta on tarkoitus säätää asetuksella.

Uskonnon rinnalla pakollisena opetussuunnitelmaan kuuluvana oppiaineena on elämäntarkomustieto. Sekä tunnustuksellinen evankelisluterilainen ja ortodoksinen uskonnon opetus että elämäntarkomustieto tulisivat valinnaisiksi oppiaineiksi opiskelijoille. Tämä on perusteltua, kun otetaan huomioon opiskelijoiden ikärakenne ja ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä. Ulkomaalaisten opiskelijoiden lisääntyminen voisi myös aiheuttaa oppilaitokselle käytännössä vaikeuksia toteuttaa pienryhmille näiden oman tunnustuksen mukaista opetusta. Tästä syystä lakiehdotus ei sisällä tällaista velvoitetta. Oppilaitos voisi kuitenkin järjestää tunnustuksellista uskonnonopetusta muihinkin uskontokuntiin kuuluville.

13 §. Aikuislukiossa annettavan opetuksen tulee riittävän joustavasti voida vastata koulutuskysynnän muutoksiin. Tämän johdosta ehdotuksen mukaan opetusministeriö päättäisi aikuislukiossa annettavan opetuksen tuntijaosta. Pykäläehdotuksen mukaan aikuislukion opetussuunnitelman osaksi voidaan hyväksyä

erillinen koulutusohjelma. Tarkoituksena on, että tällä tavoin mahdollistettaisiin tarkoituksenmukaisten opintokokonaisuuksien luominen erityisesti vieraskielisille opiskelijoille tai yksittäisiä aineita opiskeleville, jolloin myös koulutuksen tehokkuutta on mahdollista lisätä. Opetussuunnitelman perusteisiin olisi tarkoitus ottaa ainoastaan yleiset määräykset koulutusohjelmasta sisällön jäädessä muutoin vaihtelevien koulutustarpeiden ja -kysynnän vuoksi ylläpitäjän päätettäväksi.

14 §. Peruskoulun oppimäärän suorittaminen aikuislukiossa ehdotetaan säädettäväksi tuottamaan kuten iltalukiossa saman kelpoisuuden kuin oppimäärän suorittaminen peruskoulussa ja vastaavasti lukion oppimäärän suorittaminen aikuislukiossa saman kelpoisuuden kuin oppimäärän suorittaminen lukiossa.

15 §. Ylioppilastutkinnon toimeenpanemista koskeva säännös vastaa nykyisin voimassa olevaa lukiolain säännöstä.

4 luku. Opiskelijat

16 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös velvollisuudesta kohdella aikuislukioon hakeutuvia opiskelijoita hakumenettelyssä yhdenvertaisin perustein. Säännös olisi samansisältöinen lukiolain säännöksen kanssa.

Tarkoitus on, että aikuislukion opiskelijaksi voitaisiin edelleen kuten iltalukiossa ottaa myös yhden tai useamman aineen opiskelijoita, koska tällä tavoin on mahdollista merkittäväällä tavalla täydentää aikuisille opiskelijoille tarjolla olevia opiskeluvaihtoehtoja ja koska tämän tyyppisen koulutuksen kysyntä oppilaitoksissa on huomattavaa.

Pykälän 3 momentti sisältää yksityisoppilaita tarkoittavan säännöksen, jonka mukaan muilla kuin aikuislukion opiskelijoilla on myös oikeus päästä suorittamaan lukion tai peruskoulun oppimäärä tai osa niistä.

17 §. Kurinpitoa koskeva säännös vastaa voimassa olevaan iltalukiolain 15 §:ään (709/92) sisältyvää säännöstä.

18 §. Säännös mahdollistaa sen, että aikuislukio voi periä aineopiskelijalta opiskelumaksun. Oppilaitokset ovat pitäneet jo iltalukiossa käyttöön otettua mahdollisuutta opiskelumaksun perimiseen tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. On arvioitavissa, ettei kohtuullisen opiskelumaksun periminen muuta opiskele-

maan hakeutuvien opiskelijoiden ikärakennetta. Oppilaitosten taloudellinen liikkumavara voi osaltaan luoda edellytyksiä opetuksen tason ja puitteiden kehittämiseen ja koulutustarjonnan monipuolistamiseen.

5 luku. Virat, viranhaltijat ja tuntiopettajat

19 ja 20 §. Aikuislukion opettajan virat tulisivat olemaan lehtorin virkoja kuten nykyisin iltalukiassa. Tarkoitus on, ettei aikuislukiossa eriteltäisi vanhemman tai nuoremman lehtorin kelpoisuusvaatimuksia. Kelpoisuutta ei säännöksissä olisi tarkoitus myöskään kytkeä siihen, minkä oppimäärän, peruskoulun vai lukion opetusta opettaja antaa.

Aikuislukion virkoja, viranhaltijoita ja tuntiopettajia koskevat säännöstämistarpeet ovat muutoin pitkälti yhtenevät lukion kanssa. Virkoja koskevat säännökset muodostavat selkeän kokonaisuuden lukiolaissa. Tämän johdosta laissa on katsottu tarkoituksenmukaiseksi tältä osin viitata vastaaviin lukiolain säännöksiin. Kunnallislain säännöksiä sovelletaan toissijaisina aikuislukion virkoihin. Kunnan johtosääntöön tai virkasääntöön otetut määräykset koskevat myös aikuislukion ja lukion aikuislinjan virkoja.

6 luku. Lukion aikuislinja

21 §. Lukion aikuislinjaa vastaavat säännökset on myös sisällytetty ehdotettuun aikuislukiolakiin. Aikuislinjan osalta sovellettavat säännökset ovat pääosin samat kuin aikuislukiossa.

22 §. Aikuislinjan rehtorina toimisi rehtorinviran haltija. Opettajanviran haltijat, jotka tämän lain voimaan tullessa hoitavat aikuislinjan rehtorin tehtävää, siirtyvät kuitenkin vielä tämän säännöksen estämättä 36 §:n 4 momentin nojalla vastaavaan lukion aikuislinjan rehtorin tehtävään.

7 luku. Yksityinen aikuislukio

23 — 25 §. Pykäliin sisältyvät yksityistä aikuislukiota koskevat säännökset, jotka on virkoja lukuun ottamatta toteutettu pääosin viitauksilla ehdotetun lain säännöksiin.

Yksityisen aikuislukion perustamisen edelly-

tykset olisivat vastaavat kuin kunnallisen oppilaitoksen. Perustamisedellytyksenä olisi, että oppilaitos on sivistystarpeen vaatima. Perustamislupa voitaisiin myöntää rekisteröidylle suomalaiselle yhteisölle tai säätiölle taikka yksityishenkilölle, jolla on Suomen kansalaisuus.

8 luku. Rahoitus

26 §. Pykälän mukaan aikuislukion ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta aikuislukion perustamishankkeeseen ja käyttökustannuksiin siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettussa laissa säädetään. Kustannukset, jotka liittyvät maksullisen palvelutoiminnan järjestämiseen, eivät kuulu lain tarkoittaman valtionosuuden piiriin.

27 §. Pykälän 1 momentin mukaan kotikunnan maksuosuus rajoitetaan koskemaan vain niitä opiskelijoita, jotka opiskelevat aikuislukiossa peruskoulun tai lukion koko oppimäärän suorittamiseksi. Aikuislukion päätoimista opiskelijaa kohti laskettavassa valtionosuuden perusteena käytettävässä yksikkö hinnassa otetaan huomioon aineopiskelijoista aiheutuvat kustannukset siten kuin hallituksen esityksessä opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskeksi lainsäädännöksi (HE 215/1991 vp) on todettu.

Pykälän 2 momentin mukaan valtio suorittaisi ylläpitäjälle valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaavan markkamäärän kuten nykyisen iltalukiolain mukaan, jos oppilaalla ei ole kotikuntaa Suomessa.

9 luku. Muutoksenhaku

28 — 30 §. Pykälät sisältävät aikuislukiolain muutoksenhakua koskevat säännökset.

10 luku. Erinäiset säännökset

31 §. Pykälän säännöksillä mahdollistetaan myös aikuislukion opiskelijan samanaikainen opiskelu muussa oppilaitoksessa siten, että muussa oppilaitoksessa suoritettavat opinnot voidaan hyväksyä aikuislukiossa järjestettävien kurssien suorituksiksi. Näin ollen kysymykseen voi tulla myös eri aineiden koko oppimäärien korvaaminen muiden oppilaitosten suorituksilla. Järjestely voisi perustua ylläpitäjien väliseen sopimukseen.

Vastaavasti 2 momentin mukaan muiden oppilaitosten oppilaat voivat saada aikuislukion järjestämää opetusta. Muiden oppilaitosten oppilaita ei kuitenkaan lueta aikuislukion opiskelijoiksi muun muassa opetustoimen laskennallisesta valtiosuusjärjestelmästä johtuen silloin, kun he samanaikaisesti ovat toisen oppilaitoksen opiskelijoita.

Säännös vastaa pääosin iltalukiolain 22 §:n (603/92) säännöstä. Ehdotuksen mukaan kysymykseen voisi kuitenkin tulla myös muun kuin opetusministeriön toimialaan kuuluva oppilaitos pitäen silmällä esimerkiksi vankeinhoitolaitoksen järjestämää vankilaopetusta. Pykälään ei ole myöskään sisällytetty oppilaitosten esimerkkiluetteloa eikä mainintaa mahdollisesta ylläpitäjien välisestä kustannustenjakosopimuksesta, joka ei ole tarpeellinen laskennallisessa valtiosuusjärjestelmässä. Yhteistoiminta voi koskea myös yksityistä aikuislukiota.

32 §. Pykälä sisältää säännöksen oikeudesta poiketa lain säännöksistä kokeilutoiminnassa ja aloittavan aikuislukion toiminnassa.

33 §. Tarve poiketa lain säännöksistä tulee todennäköisesti vähenemään lakiehdotukseen sisältyvien ja osin asetuksella toteutettaviksi tarkoitettujen joustavuutta lisäävien säännösten johdosta. Aikuislukion toiminnan luonteen ja toimialan koulutustarpeiden nopeiden muutosten johdosta on kuitenkin perusteltua säilyttää mahdollisuus säännöksistä poikkeamiseen. Tällöin voidaan poikkeuksellisesti toteuttaa myös sellaisia kiireellisiä tai muutoin välttämät-

tömiksi katsottavia hankkeita, joita muutoin ei olisi mahdollista toteuttaa.

34 §. Tarkemmat säännökset annettaisiin asetuksella.

11 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

35 — 38 §. Voimaantulo- ja siirtymäsäännöksillä muun muassa varmistetaan aiemmin iltalukioissa ja lukioiden iltalinjoilla toimineiden henkilöiden oikeudellinen asema ja siirtyminen vastaaviin ehdotetussa aikuislukioissa tarkoitettuihin lehtorin virkoihin.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Oppilaitosta koskevat tarkemmat säännökset tultaisiin antamaan aikuislukioasetuksella, joka korvaisi nykyisin voimassa olevan iltalukioasetuksen. Keskeisen osan aikuislukiota koskevista muista määräyksistä tulisivat muodostamaan tuntijakopäätös ja oppilaitosmuodolle vahvistettavat opetussuunnitelman perusteet.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä elokuuta 1994. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Aikuislukiolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Aikuislukion tehtävä, rakenne ja perustaminen

1 §

Aikuislukio on tutkintotavoitteista yleissivistävää opetusta antava oppilaitos, jossa erityisesti aikuiset henkilöt voivat saada lukion tai peruskoulun oppimääriin kuuluvaa eri oppiainneiden opetusta.

Aikuislukio voi järjestää maksullisena palvelutoimintana muuta koulutusta.

Aikuislukiolla tarkoitetaan jäljempänä tässä laissa kunnan tai kuntayhtymän aikuislukiota. Lukion aikuislinjasta on kuitenkin voimassa, mitä 6 luvussa ja yksityisestä aikuislukiosta, mitä 7 luvussa säädetään.

2 §

Aikuislukio voi koulutustarpeen vaatiessa erikoistua tiettyjen opetussisältöjen tai tiettyjen aikuiskoulutuksen kohderyhmien opetukseen.

Aikuislukion opetus voidaan osaksi tai kokonaan toteuttaa etäopetuksena tai käyttäen muita erityisiä opetusmuotoja.

3 §

Aikuislukion oppimäärät ovat laajuudeltaan kolmivuotisia. Oppimäärät suoritetaan enintään neljässä vuodessa, jollei pidemmän opiskeluajan hyväksymiseen ole erityistä syytä.

4 §

Valtioneuvosto voi myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle luvan aikuislukion perustamiseen.

Perustamisen edellytyksenä on, että aikuislukio on sivistystarpeen vaatima.

2 luku

Hallinto

5 §

Aikuislukion hallinnosta on voimassa, mitä kunnallislaissa (953/76) säädetään tai sen nojalla määrätään, jollei tässä laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa toisin säädetä. Aikuislukion hallinnosta on lisäksi voimassa,

mitä kunnan opetustoimen hallinnosta annetussa laissa (706/92) säädetään.

6 §

Aikuislukiossa voi olla johtokunta, jonka kokoonpanossa poiketaan kunnallislain säännöksistä siten kuin tässä momentissa säädetään. Johtokuntaan valitaan jäseniksi yksi opettajakunnan, yksi muun henkilökunnan ja yksi opiskelijoiden keskuudestaan ehdottamista henkilöistä. Opiskelijoista valittava jäsen valitaan lukuvuodeksi kerrallaan.

Toimintaansa aloittavan tai päättävän aikuislukion johtokunnan kokoonpanossa voidaan poiketa siitä, mitä 1 momentissa säädetään.

Opettajista, muusta henkilökunnasta ja opiskelijoista valittavilla jäsenillä voi olla kotipaikka myös muussa kuin koulun sijaintikunnassa.

Johtokunnan jäsenten valinta voidaan johtosäännöllä siirtää kunnanvaltuustolta kunnan muun toimielimen tehtäväksi.

Jos opettajista tai muusta henkilökunnasta valittu jäsen ei enää ole aikuislukion palveluksessa taikka opiskelijoista valittu jäsen aikuislukion opiskelijana, on hänen tilalleen valittava uusi jäsen. Jos opettajista tai muusta henkilökunnasta valittu jäsen on määräajaksi erotettu tai pidätetty virantoimituksesta tai tehtävän hoidosta taikka opiskelijoista valittu jäsen määräajaksi erotettu koulusta tai pidätetty koulunkäynnistä, on hän tänä aikana estynyt toimimasta johtokunnan jäsenenä.

7 §

Edellä 6 §:ssä tarkoitetun aikuislukion johtokunnan tehtävänä on edistää aikuislukion opetuksen ja muun toiminnan kehittämistä, aikuislukion sisäistä samoin kuin aikuislukion ja ympäröivän muun yhteiskunnan välistä yhteistyötä sekä suorittaa sille erikseen määrätyt tehtävät.

8 §

Aikuislukion opettajakunnan muodostavat rehtori, opettajanviran haltijat ja tuntiopettajat.

Opettajakunnan tehtävänä on osaltaan edistää koulutyön myönteistä kehitystä ja tuloksellisuutta. Opettajakunnan tulee tehdä ehdotus

6 §:ssä tarkoitettuun johtokuntaan valittavasta opettajasta ja hänen varajäsenestään. Opettajakunnan tulee lisäksi suorittaa sille erikseen määrätyt tehtävät.

9 §

Aikuislukiossa on rehtori.

Aikuislukion apulaisrehtorista säädetään asetuksella.

Apulaisrehtori valitaan aikuislukion opettajien keskuudesta. Apulaisrehtori valitaan toistaiseksi ja hänen määräyksensä voidaan peruuttaa, kun siihen on syytä.

3 luku

Työaika ja opetus

10 §

Aikuislukion lukuvuosi alkaa 1 päivänä elokuuta ja päättyy 31 päivänä heinäkuuta.

Aikuislukion työajasta säädetään asetuksella.

11 §

Aikuislukion opetuskieli on suomi tai ruotsi. Saamelaisten kotiseutualueella saamenkielisten opiskelijoiden opetuskielenä voi olla saame.

Tarvittaessa opetuskielenä voidaan käyttää muutakin kuin aikuislukion opetuskieltä.

12 §

Aikuislukion opetussuunnitelmaan tulee sisältyä, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, äidinkieltä, toista kotimaista kieltä, vieraita kieliä, uskontoa, elämäkatsomustietoa, filosofiaa, psykologiaa, historiaa ja yhteiskuntaoppia, matematiikkaa, fysiikkaa, kemiaa, biologiaa ja maantietoa. Lisäksi opetussuunnitelmaan tulee sisältyä oppilaanohjausta.

Opetussuunnitelmaan voi kuulua sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, vieraskielisille opiskelijoille tarkoitettua kotikielen opetusta ja suomen tai ruotsin kieltä vieraana kielenä sekä muitakin aikuislukion tehtävään kuuluvia yleisivistäviä aineita ja useassa aineessa opetettavia aihekokonaisuuksia.

Osa aikuislukion opetuksesta voidaan järjestää ainevalintaan, erilaisiin oppimääriin sekä vapaaehtoisuuteen perustuvaksi.

Erityisestä syystä voidaan päättää, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, että jonkun opiskelijan opiskelu järjestetään osittain toisin

kuin tässä laissa ja sen nojalla annetussa asetuksessa säädetään ja niiden nojalla määrätään.

13 §

Opetusministeriö päättää aikuislukiossa annettavan opetuksen tuntijaosta.

Aikuislukiota varten tulee hyväksyä opetussuunnitelma. Opetussuunnitelma hyväksytään erikseen suomenkielisiä ja ruotsinkielisiä aikuislukioita varten.

Opetushallitus antaa opetussuunnitelman laadintaa varten opetussuunnitelman perusteet, joissa määrätään opetuksen valtakunnalliset tavoitteet ja sisällöt sekä asetusta täydentävät oppilasarvostelun ja todistusten yleiset perusteet.

Aikuislukion lukuvuosittaisen työn järjestämistä varten tulee hyväksyä työsuunnitelma, joka perustuu opetussuunnitelmaan. Työsuunnitelmaan sisällytettävistä asioista säädetään asetuksella. Työsuunnitelman hyväksymistä koskevaa päätöstä ei saa määrätä viranhaltijan tehtäväksi.

Opetussuunnitelman osaksi voidaan hyväksyä aikuislukiossa lähinnä vieraskielisille opiskelijoille tai yksittäisiä aineita opiskeleville tarkoitettu erillinen koulutusohjelma.

14 §

Peruskoulun oppimäärän suorittaminen aikuislukiossa tuottaa virkaan tai toimeen taikka oppilaitokseen pääsemiseen saman kelpoisuuden kuin oppimäärän suorittaminen peruskoulussa ja lukion oppimäärän suorittaminen aikuislukiossa vastaavasti saman kelpoisuuden kuin oppimäärän suorittaminen lukiossa.

15 §

Aikuislukiossa on, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, toimeenpantava vuosittain ylioppilastutkinto, jonka tarkoituksena on saada selville, ovatko opiskelijat saavuttaneet riittävän kypsyuden ja lukion oppimäärien edellyttämät tiedot.

4 luku

Opiskelijat

16 §

Aikuislukion opiskelijaksi ottamisen perusteista säädetään asetuksella. Hakijoita ei saa perusteettomasti asettaa eri asemaan toisiin

hakijoihin nähden syntyperän, sukupuolen, iän, uskonnon, asuinpaikan, vakaumuksen tai muun näihin verrattavan syyn vuoksi.

Aikuislukion opiskelijaksi voidaan ottaa myös henkilö, jonka tarkoituksena on opiskella yhden tai useamman aikuislukiossa opetettavan aineen oppimäärän suorittamiseksi tai täydentää muun oppilaitoksen tutkintoa. Muiden oppilaitosten oppilaiden oikeudesta osallistua aikuislukion opetukseen säädetään 31 §:ssä.

Muulla kuin aikuislukion opiskelijalla on oikeus suorittaa erityisessä tutkinnossa lukion tai peruskoulun oppimäärä tai osa niistä.

17 §

Opiskelijan, joka ei ole asetuksessa säädetyillä muilla kurinpitokeinoilla ojennettavissa, voi kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu monijäseninen toimielin erottaa määrääjäksi, enintään yhdeksi vuodeksi.

18 §

Opetus aikuislukiossa on opiskelijalle maksuton. Edellä 16 §:n 2 momentissa tarkoitetuilta opiskelijoilta voidaan kuitenkin periä opiskelumaksuja. Maksu voidaan määrätä opiskelijan tai hänen huoltajansa maksukyvyn mukaan. Erityisestä syystä opetushallitus voi antaa luvan maksujen perimiseen muiltakin opiskelijoilta.

Jos tässä laissa tarkoitettua opiskelijalta perittävää maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan vuotuista viivästyskorkoa periä eräpäivästä lukien enintään 16 prosenttia.

Maksu saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annetussa laissa (367/61) säädetään.

5 luku

Virat, viranhaltijat ja tuntiopettajat

19 §

Aikuislukiossa on rehtorin virka ja opettajan virkoja. Opettajan virkoja ovat aikuislukion lehtorin virat.

Viranhaltijalla tarkoitetaan tässä laissa 1 momentissa mainitun viran vakinaista haltijaa ja viran väliaikaista hoitajaa. Viran väliaikai-

sella hoitajalla tarkoitetaan vastaavasti avoimen viran hoitajaa ja viransijaista.

Aikuislukiossa voi olla virkasuhteisia tuntiopettajia.

20 §

Aikuislukion viroista, viranhaltijoista ja tuntiopettajista on vastaavasti voimassa, mitä lukion viroista, viranhaltijoista ja tuntiopettajista säädetään lukiolain 28, 28 a, 29, 30, 30 a, 30 b, 31, 32 a — 32 e, 33, 35, 36 a, 36 b, 36 d, 36 g, 42 — 46 ja 67 §:ssä.

6 luku

Lukion aikuislinja

21 §

Kunnan lukion aikuislinjasta on soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa säädetään aikuislukiossa, jollei 22 §:ssä toisin säädetä.

Yksityisen lukion aikuislinjasta on soveltuvin osin voimassa, mitä 1 §:n 1 ja 2 momentissa, 26 ja 27 §:ssä sekä 23 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään yksityisestä aikuislukiossa, jollei 22 §:ssä toisin säädetä.

Jos lukiolla on johtokunta, se hoitaa myös aikuislinjan vastaavat tehtävät. Opettajajäsenen ja opiskelijajäsenen valinnasta aikuislinjalta lukion johtokuntaan on tällöin soveltuvin osin voimassa, mitä 6 §:ssä säädetään.

22 §

Lukion aikuislinjalla on rehtori. Kunnan lukion aikuislinjan rehtorina toimii rehtorinviran haltija. Yksityisen lukion aikuislinjan rehtorina toimii vastaavasti rehtorintoimen haltija.

Lukion aikuislinjalla on rehtorin virka ja opettajan virkoja.

Opettajan virkoja ovat aikuislinjan lehtorin virat.

Kunnan lukion aikuislinjalle voidaan perustaa sellainen opettajan virka, jonka haltija on velvollinen opettamaan osan opetusvelvollisuudesta lukiossa. Yksityisen lukion aikuislinjalta voidaan vastaavasti perustaa opettajan toimi.

7 luku

Yksityinen aikuislukio

23 §

Yksityisestä aikuislukiossa on sen lisäksi, mitä 29 §:ssä ja 8 luvussa säädetään soveltuvin

osin voimassa, mitä 1 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 2, 3, 8 — 18, 31 — 33 ja 36 — 38 §:ssä säädetään.

Yksityisen aikuislukion perustamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 4 §:ssä säädetään. Lupa perustaa yksityinen aikuislukio voidaan myöntää Suomen kansalaiselle taikka rekisteröidylle suomalaiselle yhteisölle tai säätiölle.

Yksityisen aikuislukion toimista, toimenhaltijoista ja tuntiopettajista on soveltuvin osin voimassa, mitä lukiolain 29, 30, 30 a, 30 b, 32 a — 32 e, 33, 36 a, 36 b, 36 d, 36 g, 43, 44 ja 54 §:ssä säädetään lukion viroista, viranhaltijoista ja tuntiopettajista. Kurinpidosta ja toimen hoidosta pidättämisestä on lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä niistä valtion virkamiehen osalta säädetään. Virkamieslautakuntana toimii lääninhallituksen yhteyteen asetettu virkamieslautakunta.

Kunnalle lukiolain 36 a ja 36 b §:ssä säädetty tehtävät hoitaa yksityisessä aikuislukiossa johtokunta ja 36 d §:ssä säädetty tehtävät yksityisen aikuislukion ohjesäännössä määrätty toimielin tai toimenhaltija. Toimenhaltija voidaan lukiolain 30 §:n 1 momentin sekä 30 a §:n 1 momentin nojalla siirtää aikuislukion, lukion tai sen aikuislinjan, peruskoulun tai muun oppilaitoksen virkaan vain, jos saman ylläpitäjän yksityisessä aikuislukiossa, lukiossa tai sen aikuislinjalla tai peruskoulua korvaavassa koulussa ei ole soveltuvaa tointa, johon toimenhaltija voidaan siirtää.

24 §

Yksityisen aikuislukion ylläpitäjän on asetettava yksityisen aikuislukion hallintoa varten johtokunta. Mitä 6 §:n 1 momentissa säädetään johtokuntaan valittavista jäsenistä, voidaan soveltaa myös yksityiseen aikuislukioon.

25 §

Yksityisellä aikuislukiolla tulee olla johtokunnan hyväksymä ohjesääntö. Ohjesäännössä tulee määrätä:

- 1) aikuislukion nimi;
- 2) aikuislukion sijaintikunta ja opetuskieli;
- 3) rehtorin, opettajien ja muun henkilökunnan ottamiseen sekä oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvistä menettelytavoista;
- 4) toimielinten ja toimenhaltijoiden toimivallasta ja tehtävistä; sekä
- 5) muista johtokunnan tarpeelliseksi katso-

mista aikuislukion toimintaa koskevista asioista.

Johtokunta ratkaisee asiat, joita ei voida kunnan aikuislukiossa antaa viranhaltijan tehtäväksi.

8 luku

Rahoitus

26 §

Aikuislukion ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta aikuislukion perustamishankkeeseen ja käyttökustannuksiin siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (705/92) säädetään.

27 §

Jos opiskelija, joka opiskelee aikuislukiossa peruskoulun tai lukion koko oppimäärää, käy aikuislukiota, jota ylläpitää muu kuin se kunta, jossa opiskelijalla on väestötietolain (507/93) mukainen kotipaikka asetuksella säädettyinä ajankohtana, tai yksityistä aikuislukiota, on opiskelijan kotikunta velvollinen suorittamaan aikuislukion ylläpitäjälle aikuislukiossa olevasta opiskelijasta aiheutuvan osuuden aikuislukion käyttökustannuksista siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään.

Jos kunnan ylläpitämän tai yksityisen aikuislukion 1 momentissa tarkoitettulla opiskelijalla ei ole kotikuntaa, ylläpitäjälle suoritetaan valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

9 luku

Muutoksenhaku

28 §

Kunnan viranomaisen päätökseen tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen mukaisessa asiassa haetaan muutosta siten kuin kunnallislaissa säädetään.

Asetuksella säädettyissä opiskelijoita koskevissa asioissa haetaan muutosta 1 momentista poiketen valittamalla lääninhallitukseen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista noudattaen muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Valittaa ei saa päätöksestä, joka koskee työsuunnitelman hyväksymistä. Asetuksella

voidaan lisäksi säätää, että kunnan viranomaisen päätöksistä joissakin opiskelijaa koskeissa asioissa ei saa valittaa.

29 §

Yksityisen aikuislukion ylläpitäjän, koulun toimielimen ja toimenhaltijan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Rehtorin, opettajan ja tuntiopettajan kurinpittoa ja virantoimituksesta pidättämistä koskeissa asioissa on muutoksenhausta 1 momentista poiketen voimassa, mitä valtion virkamieslaissa (755/86) säädetään.

Asetuksella säädetyissä opiskelijaa koskeissa asioissa haetaan muutosta 1 momentista poiketen valittamalla lääninhallitukseen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista noudattaen muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Valittaa ei saa päätöksestä, joka koskee työsuunnitelman hyväksymistä. Asetuksella voidaan säätää, että koulun ylläpitäjän, toimielimen tai toimenhaltijan päätöksistä joissakin muissakaan asioissa ei saa valittaa.

30 §

Opetushallituksen ja lääninhallituksen tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Asetuksella voidaan säätää, että opetushallituksen tai lääninhallituksen päätöksistä joissakin asioissa ei saa valittaa.

10 luku

Erinäiset säännökset

31 §

Aikuislukion opiskelija voi omissa oppilaitoksessa järjestettävän opetuksen lisäksi osallistua muussa opetusministeriön tai muun ministeriön toimialaan kuuluvassa oppilaitoksessa järjestettävään opetukseen sen mukaan kuin oppilaitosten ylläpitäjät keskenään sopivat, jollei tästä laista ja sen nojalla annetuista säännöksistä ja määräyksistä muuta johdu. Muussa oppilaitoksessa suoritettavat opinnot voidaan hyväksyä yhden tai useamman aikuislukiossa järjestettävän kurssin suorituksiksi.

Muussa oppilaitoksessa suoritettavat opinnot voidaan hyväksyä suorituksiksi myös silloin, kun ylläpitäjät eivät ole tehneet edellä tarkoitettua yhteistoimintasopimusta.

Aikuislukio voi järjestää opetusta 1 momentissa tarkoitettujen oppilaitosten opiskelijoille sen mukaan kuin oppilaitosten ylläpitäjät keskenään sopivat, jollei tästä laista ja sen nojalla annetuista säännöksistä ja määräyksistä muuta johdu. Tässä momentissa tarkoitettuun opetukseen osallistuvaa opiskelijaa ei lueta aikuislukion opiskelijaksi.

32 §

Kokeilutoiminnassa ja aloittavan aikuislukion toiminnassa voidaan poiketa tämän lain säännöksistä sen mukaan kuin asetuksella säädetään ja tarvittaessa opetusministeriö määrää.

33 §

Sivistystarpeen vaatiessa aikuislukio voi opetusministeriön luvalla toimia myös sijaintikuntansa ulkopuolella.

Erityisen koulutustehtävän vaatiessa aikuislukio voi opetusministeriön luvalla poiketa tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen hallintoa, työaikaa, opetusta ja oppilaaksiottoa koskevista säännöksistä.

34 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

11 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

35 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1994.

Tällä lailla kumotaan 27 päivänä toukokuuta 1983 annettu iltalukiolaki (478/83) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

36 §

Tämän lain voimaan tullessa muuttuvat iltalukioiden aikuislukioiksi ja lukion iltalinjat lukion aikuislinjoiksi.

Tämän lain voimaan tullessa iltalukioiden johtokunnat muuttuvat aikuislukioiden johtokunniksi sekä iltalukion tai lukion iltalinjan

virat tai toimet vastaaviksi aikuislukion tai lukion aikuislinjan viroiksi tai toimiksi.

Iltalukioiden ja lukion iltalinjojen palveluksessa olevat vakinaiset viranhaltijat ja toimenhaltijat siirtyvät tämän lain voimaantullessa vastaaviin aikuislukioiden ja lukion aikuislinjojen virkoihin ja toimiin ja säilyttävät palvelussuhteeseensa liittyvät kumotun iltalukiolain mukaiset oikeudet ja etuudet.

Iltalukiolain 20 §:ssä tarkoitettu opettajaviran haltija, joka aikuislukiolain voimaan tullessa toimii lukion iltalinjan rehtorina, siirtyy perustettavaan lukion aikuislinjan rehtorin virkaan tai tämän lain 22 §:n estämättä hoitamaan vastaavaa aikuislinjan rehtorin tehtävää. Määräys opettajan viran haltijalle toimia lukion iltalinjan rehtorina voidaan peruuttaa kun syytä siihen on.

37 §

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten ja määräysten perusteella laadittu opetussuunnitelma on voimassa, kunnes 13 §:n perusteella laadittu opetussuunnitelma on hyväksytty.

38 §

Mitä muualla laissa tai asetuksessa säädetään iltalukiosta tai lukion iltalinjasta, on vastaavasti soveltuvin osin voimassa aikuislu-kiosta ja lukion aikuislinjasta.

Kunnes toisin sovitaan, on tässä laissa tarkoitettuja virkoja, toimia tai tuntiopettajan tehtäviä koskevista sopimuksenvaraisista palvelussuhteen ehtoista soveltuvin osin voimassa, mitä iltalukion ja lukion iltalinjan osalta on sovittu tai määrätty.

Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 1993

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Opetusministeri *Riitta Uosukainen*

